

Τα ελληνικά βιβλία «ταξιδεύουν» στα παιδιά του κόσμου

Δέσποινα Ράμμου ΣΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ 01.04.2014 : 22:28

Το «Καπλάνι της βιτρίνας» έχει πάρει φόρα...

Τα βιβλία της Άλκης Ζέη όχι μόνο έχουν ταξιδέψει στα μήκη και τα πλάτη της Γης, αλλά και έχουν βραβευτεί πολλές φορές στο εξωτερικό. Τα βιβλία της «Το καπλάνι της βιτρίνας», «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου» και «Κοντά στις ράγιες» με το βραβείο Mildred Batchelder στην Αμερική, το βιβλίο «Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα» με το Acerbi στην Ιταλία, «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της» με το Βραβείο βιβλιοφάγων στη Γαλλία (για το οποίο ψηφίζουν τα ίδια τα παιδιά). Πάνω απ' όλα, «Το καπλάνι της βιτρίνας» έχει αξιολογηθεί ως ένα από τα καλύτερα βιβλία για

παιδιά στον κόσμο. Περιλαμβάνεται σε διεθνείς καταλόγους προτεινόμενων βιβλίων για ανάγνωση και μελέτη στο σχολείο, ενώ το 2007 διακρίθηκε με ακόμη ένα βραβείο στην Ιταλία.

Το ελληνικό παιδικό βιβλίο, χάρη σ' εσάς, έχει «ταξιδέψει» στον κόσμο με πολύ μεγάλη επιτυχία. Θα θέλατε να ξεχωρίσετε κάτι από αυτή την τόσο πλούσια περιπέτεια των βιβλίων σας;

Άλκη Ζέη: Μεγάλη ευχαρίστηση μου έδινε, όταν ήμουν στο Παρίσι, εξαιτίας της δικτατορίας στην Ελλάδα, η επαφή με τα Γαλλάκια, σε βιβλιοθήκες και αλλού, καθώς βιβλία μου είχαν μεταφραστεί ήδη στα Γαλλικά. Ωστόσο, θα ήθελα να πω ότι είναι πολύ δύσκολο να μεταφραστούν ελληνικά βιβλία στο εξωτερικό. Είναι μια γλώσσα που λίγοι γνωρίζουν, δεν είναι εύκολο να αποκτήσει πρόσβαση στους ξένους εκδοτικούς οίκους και να μεταφραστεί. Το «Καπλάνι της βιτρίνας», για παράδειγμα, είχε την τύχη να μεταφραστεί από έναν γνωστό μου στα Αγγλικά και να κυκλοφορήσει αμέσως στην Αμερική, όπου και βραβεύτηκε. Την περίοδο εκείνη είχε απαγορευτεί η κυκλοφορία του στην Ελλάδα από τη δικτατορία. Από αυτήν, την αγγλική μετάφραση, έγινε γνωστό το βιβλίο και «ταξίδεψε» σε όλες αυτές τις απίθανες και μακρινές γλώσσες και χώρες του κόσμου.

Τα βιβλία σας είναι δώρο διαχρονικό, καλοδεχούμενο σε όλες τις γενιές. Ωστόσο, αν χρειαζόταν να επιλέξετε ένα μόνο βιβλίο σας που θα θέλατε να μεταφράζεται και να κυκλοφορεί στα πιο μακρινά σημεία του κόσμου, ποιο θα θέλατε να είναι αυτό και γιατί;

Α. Ζ.: «Το καπλάνι της βιτρίνας» έχει πάρει αυτήν τη φόρα... Είναι το βιβλίο που έχει μεταφραστεί στις πιο πολλές γλώσσες. Και συνεχίζει... Πέρσυ ζήτησαν τα δικαιώματα από την Κολομβία, για να μεταφραστεί και να μπει στα σχολεία.

Το «Καπλάνι» έχει ταξιδέψει σε τόσες γλώσσες, σε τόσους λαούς. Τα παιδιά έχουν κοινούς προβληματισμούς, τους αρέσει να διαβάζουν τα ίδια βιβλία, ακόμη κι όταν βρίσκονται στην άλλη άκρη της Γης;

Α. Ζ.: Τα παιδιά όλου του κόσμου έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Γι' αυτό υπάρχουν βιβλία που αρέσουν σε όλα. Όμως δεν ισχύει το ίδιο και με τους μεγάλους. Για παράδειγμα, το τελευταίο μου βιβλίο, «Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο», που είναι για μεγάλους, έχει τόσο «ελληνικά» βιώματα, που ίσως δεν μπορούσε να τα νιώσει με τον ίδιο τρόπο κάποιος που ζει σε μια άλλη χώρα.

**«Τόσες χώρες, τόσα στιγμιότυπα, τόσα χαμόγελα,
τόσες ματιές, τόσες ελπίδες...»**

Πολλά βραβεία στην Ελλάδα, ακόμη περισσότερα στο εξωτερικό. Τα βιβλία του Ευγένιου Τριβιζά έχουν βραβευτεί με το Parents Choice Amazing Accomplishment Award, το the Shefficedls children's Book Award Commendation, το Judson, Massachusetts Children's Choice Award, το Arizona Library Association Young Readers Award. Το έργο του «Χίλιες και μία γάτες» κέρδισε το Α΄ Βραβείο σε παγκόσμιο διαγωνισμό θεατρικού έργου. Τα «Τρία μικρά λυκάκια» έφτασαν στη δεύτερη θέση των αμερικανικών παιδικών best sellers. Βιβλία του έχουν μεταδοθεί από το BBC, έχουν περιληφθεί στα αναγνωστικά ελληνικών και αμερικανικών σχολείων και έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά, Γερμανικά, Ισπανικά, Ολλανδικά, Σουηδικά, Ιαπωνικά και πολλές άλλες γλώσσες.

Η τελευταία μαύρη γάτα ταξιδεύει στον κόσμο, «συναντά» χιλιάδες αναγνώστες και τους αφηγείται την ιστορία της. Η ιστορία της ήταν το 1006 βιβλίο που γράψατε. Άραγε, είναι ένα από τα βιβλία σας που αγαπάτε πιο πολύ;

Ευγένιος Τριβιζάς: Είναι ένα βιβλίο που αγαπάω πολύ, όχι όμως τόσο όσο θα το αγαπούσαν οι γάτες, αν μπορούσαν να το διαβάσουν. Και αυτό επειδή οι καταστάσεις που περιγράφονται στις σελίδες του ωχριούν μπροστά στους διωγμούς που έχουν υποστεί οι γάτες, ιδίως οι μαύρες, κατά τη διάρκεια των αιώνων, όταν τις θεωρούσαν ενσαρκώσεις του σατανά, όταν τις κατηγορούσαν ότι υπηρετούν τον άρχοντα του σκότους, όταν σε λαϊκά πανηγύρια τις έριχναν ζωντανές στην πυρά.

Έχετε έρθει σε επαφή με αναγνώστες των βιβλίων σας σε άλλες χώρες; Θα θέλατε να μας μεταφέρετε κάποιες εικόνες από αυτές τις συναντήσεις;

Ευ. Τ.: Τα παραμύθια είναι διαπολιτισμικά. Και τα παιδιά είναι παιδιά, ανεξάρτητα από το σε ποια χώρα ζουν και τι γλώσσα μιλάνε. Είναι λοιπόν πολλές και πολύτιμες οι εικόνες και οι στιγμές που θα μου μείνουν αξέχαστες από τις συναντήσεις και την επικοινωνία μου μαζί τους.

Θυμάμαι τα Κινεζάκια στο Τιανζίν της Κίνας, που μετά την ανάγνωση του βιβλίου μου «Τα τρία μικρά λυκάκια» (και μετά από επενδυμένη σύσκεψη με τους εκπαιδευτικούς που τα συνόδευσαν) αποφάσισαν να με ανακηρύξουν μέλος της νεολαίας τους και μια γελαστή Κινεζούλα έδωσε στο λαιμό μου τη χαρακτηριστική κόκκινη κορδέλα.

Θυμάμαι τους μαθητές του Bahcesehir Kolegi στην Τουρκία, που, οδηγώντας σε απόγνωση τους εκπαιδευτικούς και αγνοώντας τα σχολικά λεωφορεία που κορνάριζαν εν χορώ, αρνήθηκαν να φύγουν από το σχολείο τους, προτού τους υπογράψω «Τα μαγικά μαξιλάρια» και προτού χαϊδέψουν μια μαύρη γάτα που είχα μαζί μου.

Θυμάμαι τα παιδιά τρίτης γενιάς Ελλήνων στις Βρυξέλλες που έκαναν εξάσκηση στην ελληνική γλώσσα από βιβλία μου και πάσχιζαν απεγνωσμένα να προφέρουν τους γλωσσοδέτες του βιβλίου μου «Αλφαβητάρι με γλωσσοδέτες».

Θυμάμαι το αγοράκι που μετά την αφήγηση ενός παραμυθιού μου στη Στοκχόλμη της Σουηδίας, όταν το έφερε η μητέρα του για να υπογράψω ένα βιβλίο, αποκοιμήθηκε στην αγκαλιά μου.

Και τόσα παιδιά ακόμα, στο Τορόντο, στις Βρυξέλλες, στο Πεκίνο, στο Λονδίνο, στη Μινεσότα, στο Κάιρο, στη Νέα Υόρκη, τόσες άλλες πόλεις, τόσες χώρες, τόσα στιγμιότυπα, τόσα χαμόγελα, τόσες ματιές, τόσες ελπίδες...

«Το παιδικό βιβλίο μπαίνει σε κάθε σπίτι και αφήνει τα σημάδια του»

Ο Αριστοφάνης μια φορά πήγε να γνωρίσει τα παιδιά του κόσμου. Πώς; Με τα βιβλία της Σοφίας Ζαραμπούκα... Τα βιβλία του Αριστοφάνη «Ειρήνη» και «Λυσιστράτη», διασκευασμένα για παιδιά, έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά, αλλά και στις γλώσσες των σκανδιναβικών χωρών, στη Σουηδία, τη Νορβηγία και τη Δανία, ενώ οι «Ορνιθες» στα Αγγλικά.

Είστε «πρέσβειρα» του Αριστοφάνη στα παιδιά της Αγγλίας, αλλά και των σκανδιναβικών χωρών. Τι θα θέλατε να «αποκομίσουν» τα παιδιά από τον μεγάλο Έλληνα σατιρικό ποιητή;

Σοφία Ζαραμπούκα: Θα ήταν αρκετό για μένα ένα ξενόγλωσσο παιδί να ακούσει το όνομα του Αριστοφάνη, να του είναι οικείο στο μέλλον. Μόνο πόρτες θέλω να ανοίξω. Αφού χρησιμοποιήσατε τη λέξη «πρέσβειρα», κάποτε είχα πει ότι αυτές τις δραστηριότητες θα έπρεπε να τις υποστηρίζει και το υπουργείο Εξωτερικών, όχι μόνο το Πολιτισμού. Το παιδικό βιβλίο μπαίνει μέσα σε κάθε σπίτι και αφήνει τα σημάδια του.

Έχετε συναντηθεί με το εκτός Ελλάδας κοινό σας; Θα μας μεταφέρετε κάποιες εμπειρίες σας;

Σ. Ζ.: Συνάντησα παιδιά στη Σουηδία και μαζί ζωγραφίσαμε αυτό που είχαν στο μυαλό τους για τους αρχαίους θεούς: τι τρώγανε, τι έβλεπαν από τον Όλυμπο τότε και τι βλέπουν τώρα αν είναι ακόμα εκεί. Στην Αμερική παρουσιάστηκε σε παράσταση η «Ειρήνη» και στη Γερμανία παίξαμε τους «Ορνιθες» σε Ελληνογερμανικά, με παιδιά μεταναστών και Γερμανάκια ταυτόχρονα. Πουλιά είναι αυτά, κελαηδούν όπως τους έρθει! Χάρηκα χαρά μεγάλη όταν έμαθα ότι πολλοί κύκλοι και γάτοι εκτός Ελλάδας βαφτίζονται με ονόματα από τον Αριστοφάνη και τη μυθολογία.

Το Μικρό τριγωνικό ψάρι ξέρει... Κινεζικά

Έχετε ακούσει ποτέ την ιστορία του Xiao San Jiao Yu; Όχι; Την ιστορία του Τριγωνοψαρούλη; Πρόκειται για το ίδιο... ψάρι, απλώς, όταν είναι στην Ελλάδα, τον φωνάζουν με το ελληνικό όνομα και, όταν είναι στην Κίνα, με το κινεζικό. Πολυταξιδεμένος, όμως, είναι και ένας ακόμη ήρωας του Βαγγέλη Ηλιόπουλου, ο Ποντικομικρούλης...

Μαθαίνεις νέα από τους αναγνώστες σου στην Κίνα και την Κορέα; Βαγγέλης Ηλιόπουλος: Ο «Τριγωνοψαρούλης» πηγαίνει πολύ καλά στην Κίνα. Μας ζητούν συνέχεια να τους στείλω μηνύματά μου με video για να

το δουν τα παιδιά που τον διαβάζουν. Ήδη έχουμε στείλει το πρώτο. Τα βιβλία του «Τριγωνοψαρούλη» αποτελούν την πρώτη σειρά ελληνικών βιβλίων με εικονογράφηση και έναν ήρωα του οποίου μεταφράζονται 7 βιβλία στην Κίνα. Αλλά και ο «Ποντικομικρούλης» είναι ιδιαίτερα δημοφιλής. Είναι η πρώτη σειρά ελληνικών βιβλίων με εικονογράφηση και έναν ήρωα του οποίου μεταφράζονται 4 βιβλία στη Γερμανία, τη Μαλαισία (Αγγλικά) και την Τουρκία. Παράλληλα, από την Τουρκία μάς ζήτησαν οδηγίες με δράσεις ώστε ο δάσκαλος να χρησιμοποιήσει τα βιβλία του «Βιβλιοπόντικα» στην τάξη. Εγώ, πάντως, τους αγαπώ και τους δύο.

Πώς λένε τον Τριγωνοψαρούλη στα Κινεζικά και τον Ποντικομικρούλη στα Τουρκικά;

Β. Η.: Ο Τριγωνοψαρούλης λέγεται Xiao San Jiao Yu (Μικρό τριγωνικό ψάρι). Ο Βιβλιοπόντικας λέγεται Kitap Faresi.